

Som el que parlem

Guia per a la
utilització
d'un llenguatge
igualitari

El català, com a llengua romànica, és una llengua de gènere, és a dir, que els substantius, adjectius, articles i pronoms varien segons el gènere. I malgrat això, utilitzem la forma gramatical masculina com a genèrica i, per fer referència a persones i col·lectius, s'utilitzen les formes corresponents al masculí amb pretès valor genèric.

El resultat és l'absència de les dones en el discurs.

El llenguatge no és una manifestació neutra, és un reflex de la realitat, dels valors que caracteritzen la nostra societat. Per tant, és també delator dels nostres prejudicis i pot esdevenir un element perpetuador de les nostres discriminacions. Però la llengua en sí no és sexista, ja que disposa d'eines suficients perquè diem allò que volem dir de la manera com ho volem dir.

En aquesta guia hi trobaràs els recursos que ho faran possible. La utilització d'un llenguatge no sexista, especialment en àmbits de major responsabilitat social com pot ser l'administració, les empreses, escoles, etc., contribuirà a l'assoliment de la igualtat de gènere com a valor real i inqüestionable en la societat.

El 2009 es va aprovar el Pla Social d'Igualtat d'Arbúcies que ens va marcar les directrius per desenvolupar una política que faci efectiva la igualtat real entre les persones.

Aquesta guia és una de les accions que se'n deriva, amb l'objectiu de sumar una eina a la lluita contra una societat discriminatòria.

TRACTAMENTS

Tota persona és senyor o senyora. Queda fora d'ús la forma senyoreta.

El tractament de don o donya no existeix en el català actual.

El tractament En (N') o Na (N') no ha de figurar en els escrits.

L'ús de nom i cognoms ha de ser igual per als homes i per a les dones: cal evitar formes com demaneu per Bruguera (cognom) o per Pilar (nom).

La dona casada no perd els seus cognoms.

En els textos de l'administració cal eliminar expressions com la Senyora Maria Codina de Jordi Pladevall; el de indica dependència.

No escau qualificar la dona com a esposa de i l'home no. Es pot dir, per exemple, local propietat de Joana Timó i de Toni Busquets.

Els termes adequats per indicar el sexe de les persones són home (H) i dona (D), però no denominacions com baró, mascle, femella...

Per a les persones casades la denominació espòs/esposa és correcta, però és més genuí l'ús de marit i muller.

LA NEUTRALITAT DELS SUBSTANTIUS

Cal evitar que els escrits semblin adreçats a persones d'un sol gènere.

Hem d'evitar l'ús del masculí com a genèric i reflectir la presència de les dones en els textos que es redacten.

Un escrit no és adreçat als funcionaris, sinó als funcionaris i funcionàries. Però si els destinataris són tots homes cal escriure, per exemple, als funcionaris, o si totes són dones a les funcionàries.

L'ORDRE DE LES PARAULES

És recomanable recórrer a l'alternança per no donar prioritats a un gènere sobre un altre.

Res no obliga a avantposar la forma masculina a la femenina. Tant es pot utilitzar les mares i pares com els pares i mares.

Es recomana que si la majoria dels destinataris són dones vagi primer el femení i si la majoria són homes vagi primer el masculí.

TERMES COL·LECTIUS, GENÈRICS I ABSTRACTES

FORMES GENÈRIQUES

Quan les persones a què es fa referència en un text són indeterminades o quan se sap que poden ser dones i homes, és convenient que, sempre que es pugui, es facin servir formes genèriques que permetin evitar qualsevol especificació de sexe en la redacció.

cal evitar i substituir-les per

el sotasignat	nom i cognoms
El/la sol·licitant	nom i cognoms
En/na	
Nascut/da a	lloc de naixement
domiciliat a	amb domicili a adreça
el propietari	propietat de

Paraules abstractes que poden ser d'ajut:

agrupació, assemblea, autoritat, ciutadania, col·lectiu, col·lectivitat, comunitat, conjunt de, cos tècnic, equip, gent, infància, grup, joventut, membre, personal, plantilla, població, poble, professió, públic, servei.

afiliats/afiliades	afiliació
alcalde/alcaldeessa	alcaldia
alumne/alumna	alumnat
amic/amiga	amistat
assessor/assessora	assessoria
català/catalana	poble català
ciutadà/ciutadana	ciutadania
els/les descendents	descendència
director/directora	direcció
el/la gerent	gerència
home/dona	humanitat
informe del tècnic tècnic	informe
el/la jove	joventut
ministre/ministra	ministeri
nen/nena	infància
polític/política	classe política
regidor/regidora	regidoria
secretari/secretària	secretaria
el/la titulat	titulació
tresorer/tresorera	tresoreria
tutor/tutora	tutoria
veí/veïna	veïnat
voluntari/voluntària	voluntariat

FORMES DOBLES

Per tal d'evitar un excés de formes dobles sovint és útil:

...la paraula persona

En lloc dels afectats i les afectades

Es proposa persones afectades

En lloc de l'interessat o la interessada

Es proposa les persones interessades

En lloc d'aturats i aturades

Es proposa persones aturades

...la paraula part

En lloc de l'arrendatari

Es proposa la part arrendatària

En lloc del demandant

Es proposa la part demandant

En lloc dels contractats

Es proposa les parts contractades

...la paraula equip

En lloc dels metges i les metgesses

Es proposa l'equip mèdic

En lloc dels professors i les professores

Es proposa l'equip docent

...la paraula cos

En lloc dels tècnics i les tècniques

Es proposa el cos tècnic

En lloc dels enginyers i les enginyeres forestals

Es proposa el cos d'enginyeria forestal

EXPRESSIONS NO PERSONALS

També podem substituir denominacions referides a persones per expressions amb referents no personals.

En lloc de
col·laboradors
redactors
destinatari

Es proposa
col·laboració
redacció
destinació

FORMES CONCRETES

Si els documents són tancats i van destinats o fan referència a persones determinades, el tractament i la redacció s'han d'adaptar al gènere que li correspon.

En lloc de la metge
Es proposa la metgessa

En lloc d'una tècnic
d'ensenyament
Es proposa una tècnica
d'ensenyament

En lloc de Montse Espunya,
secretari general
Es proposa Montse Espunya,
secretària general

NOMS D'OFICIS, CÀRRECS I PROFESSIONS

Per referir-nos de manera abstracta a alguna categoria professional utilitzem la forma masculina, que cal entendre com a no marcada gramaticalment.

Exemple:

El complement específic de tècnic auxiliar de sanitat i el de tècnic auxiliar d'activitats socials no són exactament iguals.

Sempre que es fa referència directa a la persona que ocupa o pot ocupar aquell càrrec o categoria professional, s'ha d'adoptar el gènere adequat per a l'expressió del càrrec.

Exemple:

M. Rosa Llovera i Marín, tècnica superior d'organització.

La formació d'aquests noms es fa tenint en compte el sufix variable o invariable.

sufix variable

adjudicatari	adjudicatària
adjunt	adjunta
administrador	administradora
administratiu	administrativa
advocat	advocada
ajudant	ajudanta
alcalde	alcaldessa
aparellador	aparelladora
aprenent	aprenenta
arbuçenc	arbuçenca
arquitecte	arquitecta
arxiver	arxivera
assessor	assessora
assistent	assistenta
autor	autora
bidell	bidella
capità	capitana
caporal	caporala
comerciant	comercianta
conductor	conductora
conseller	consellera
delegat	delegada
dependent	dependenta
dipositari	dipositària
diputat	diputada
director	directora
empleat	empleada
empresari	empresària
encarregat	encarregada
enginyer	enginyera
escriptor	escriptora
estudiant	estudianta
facultatiu	facultativa
funcionari	funcionària
gestor	gestora
informador	informadora
informàtic	informàtica
inspector	inspectora

interventor	interventora
jutge	jutgessa
metge	metgessa
ministre	ministra
mosso d'esquadra	mossad'esquadra
notari	notària
oficial	oficiala
operari	operària
pedagog	pedagoga
peó	peona
perit, pèrit	perita, pèrita
president	presidenta
professor	professora
propietari	propietària
psicòleg	psicòloga
psiquiatre	psiquiatra
regidor	regidora
secretari	secretària
sergent	sergenta
supervisor	supervisora
tècnic	tècnica
tinent	tinenta
treballador	treballadora
tresorer	tresorera
xofer, xòfer	xofera, xòfera

sufix invariable

agent
 agutzil
 aspirant
 auxiliar
 cap
 caporal
 comptable
 conferenciant
 conserge
 contractista
 delineant
 donant
 fabricant
 forense
 gerent
 governant
 periodista
 recepcionista
 representant
 resident
 sol·licitant
 superior
 suplent
 telefonista
 vigilant
 vocal

CÀRRECS, OFICIS I PROFESSIONS

Femenins

Administrativa

Agents judicials
Alcaldesa

Candidates

Ciutadana

Col·legiades

Consellera

Delegada
Diputades
El Congrés
Directora general

Dona

Electores

Masculins

Administratiu

Agents judicials
Alcalde

Candidats

Ciudadà

Col·legiats

Conseller

Delegat
Diputats

Director general

Home

Electors

Genèrics

Personal administratiu
Personal d'administració
Cos administratiu
Cos d'administració
Plantilla administrativa
Plantilla d'administració

Cos d'agents judicials
L'alcaldia
L'ajuntament
El consistori

La candidatura
La persona candidata

La ciutadania
La població
La societat

El col·legi
La persona col·legiada

El departament
La conselleria
El consell
El govern

La delegació
El parlament

La direcció general
L'equip directiu

La persona
L'ésser humà
La humanitat
La població

La gent
L'electorat

Femenins	Masculins	Genèrics
Funcionària	Funcionari	El funcionariat El personal funcionari La funció pública La gerència La inspecció L'interinatge El personal interí La plantilla interina La joventut El jovent La persona jove La comissió L'entitat L'associació L'agrupació L'assemblea L'equip El col·lectiu (nom de l'organisme) El ministeri La Policia Autònoma
Gerent Inspectora Interines	Gerent Inspector Interins	L'infant El nadó El bebè La criatura La infància La mainada La canalla
Jove	Jove	La joventut El jovent La persona jove
Membre	Membre	El jovent La persona jove El Parlament La Cambra
Ministra Mosses d'esquadra Nenes	Ministre Mossos d'esquadra Nens	La presidència La redacció La regidoria
Noia	Noi	
Parlamentària	Parlamentari	
Presidenta Redactora Regidora	President Redactor Regidor	

Femenins	Masculins	Genèrics
Secretàries	Secretaris	La secretaria El secretariat Personal de secretaria
Sòcia	Soci	La plantilla de secretaria La societat L'associació L'agrupació L'entitat
Tècniques	Tècnics	El club (nom de l'organisme) El personal tècnic La plantilla tècnica L'equip tècnic
Treballadores	Treballadors	El personal La plantilla El món laboral El món del treball
Veïna	Veí	El veïnatge El veïnat (en un barri)
Vocals Voluntària	Vocals Voluntari	La comunitat (en un edifici) La vocalia El voluntariat La persona voluntària El personal voluntari

FRASES I PERÍFRASIS

En lloc de *Molt agraïts per la vostra col·laboració*

Es proposa *Us agraïm la vostra col·laboració*

En lloc de *Heu estat seleccionats*

Es proposa *Us han seleccionat*

En lloc de *Hi estan molt interessats*

Es proposa *Hi tenen molt d'interès*

En lloc de *El sol·licitant pot*

Es proposa *Quan es presentí una sol·licitud es pot...*

En lloc de *Dades del signant de l'informe*

Es proposa *Dades de qui signa l'informe*

En lloc de *El demandant té dret a...*

Es proposa *Qui presenta la demanda té dret a...*

En lloc de *Tots els membres del Consell poden...*

Es proposa *Qualsevol membre del Consell pot...*

En lloc de *Els altres signaran demà*

Es proposa *La resta signarà demà*

La barra (/)

Entre els usos que es poden fer servir trobem el signe de la barra (/). Encara que està admès, sempre que sigui possible ha d'évitar-se separar amb una barra la paraula i el morfema, ja que alletja el text i en dificulta la lectura. Si s'opta per aquest recurs, s'ha d'utilitzar no sols en els substantius sinó en tots els elements amb els quals concorden.

També hem de tenir en compte la claredat del text.

L'arrova @

Aquest signe no és en absolut recomanable, entre altres raons, perquè no és cap signe lingüístic sinó un símbol utilitzat actualment, i no serveix com a solució.

Vós

Aquesta forma és habitual en el llenguatge administratiu català i, al contrari que el tractament de vostè, en l'ús de vos no apareixen marques de masculí o femení.

En lloc de *El/la convidem a la inauguració de...*

Es proposa *Us convidem a la inauguració de...*

En lloc de *Aprofito l'avinentesa per saludar-la/lo*

Es proposa *Aprofito l'avinentesa per saludar-vos*

RECURSOS EN LÍNIA

- **Marcar les diferències: la representació de dones i homes a la llengua.** E. Lledó. Secretaria de Política Lingüística. Institut Català de les Dones. Barcelona 2005.

www.gencat.net/llengcat/publicacions/marcar/index.htm

- **Fitxa 28: Recursos per evitar l'ús sexista del llenguatge: les dobles formes.** Servei de Llengües i Terminologia de l'UPC en línia.

www.upc.edu/slt.

- **Perquè les paraules no se les enduu el vent... Per un ús no sexista de la llengua.** T. Meana Suárez. Ajuntament de Quart de Poblet.

www.nodo50.org/xarxafeministapv/IMG/pdf/llenguaje_no_sexista.pdf

- **Diccionari en línia de l'Institut d'Estudis Catalans**

<http://dlc.iec.cat>

- **Recomanacions per un ús no sexista del llenguatge.** París: Servei de Llengües i Documents, UNESCO

www.unescocat.org/ct/docs/llenguatgenosexista.pdf

- **Optimot, consultes lingüístiques. Ús no sexista del llenguatge.**

www14.gencat.cat

El llenguatge és un termòmetre de l'evolució d'una societat. És un termòmetre que depèn únicament de cadascun de nosaltres. Perquè, com ens indica el títol de la guia, som el que parlem.

Amb aquest objectiu, us presentem una guia amb una sèrie d'exemples per configurar una bona pràctica i eliminar els estereotips sexistes en els documents de l'administració.

Les dones
hi som
des de
sempre